

Viðtalsþættir vegna mats á hæfi stjórnarmanna og framkvæmdastjóra í fjármálafyrirtækjum

Fjármálaeftirlitið metur hæfi stjórnarmanna og framkvæmdastjóra fjármálafyrirtækja í samræmi við ákvæði laga nr. 161/2002, um starfsemi fjármálafyrirtækja. Viðmiðunarreglur EBA-ESMA/GL/2017/11, um mat á hæfi stjórnarmanna, framkvæmdastjóra og lykilsstarfsmanna, útlista nánar kröfu um þekkingu, hæfni og reynslu sem aðilar eiga að búa yfir. Í viðmiðunarreglum EBA/GL/2017/11, um stjórnarhætti, er nánar kveðið á um hlutverk, ábyrgð og skyldur stjórnarmanna og framkvæmdastjóra í starfsemi fjármálafyrirtækis. Stjórn ber sameiginlega ábyrgð á starfsemi fjármálafyrirtækis. Það er hins vegar mikilvægt að stjórnarmenn séu sjálfstæðir í hugsun og hafi hæfni til að meta, gagnrýna og hafa eftirlit með ákvarðanatöku í daglegri starfsemi fjármálafyrirtækis.

Í viðtali kannar Fjármálaeftirlitið þekkingu, skilning og viðhorf stjórnarmanna varðandi helstu efni sem tengjast hlutverki þeirra og ábyrgð og byggir mat sitt m.a. á upplýsingum sem þar koma fram.

Til glöggvunar á umfangi viðtals þá eru hér að neðan talin upp þau efnisatriði sem koma til með að mynda ramma viðtalsins, þó ekki sé um tæmandi viðtalsþætti að ræða. Neðst í skjali þessu má svo finna viðauka með leslista og ítarefni sem unnt er að styðjast við undirbúning viðtalsins.

I. Dæmi um viðtalsþætti vegna mats á hæfi stjórnarmanna í fjármálafyrirtækjum

1. Fjármálamarkaður

- Helstu réttarheimildir sem gilda um starfsemi fjármálafyrirtækja
- Sérstaða fjármálafyrirtækja
- Könnunar og matsferli fjármálafyrirtækja
- Þekking á starfsemi þess félags sem viðtal snýr að
- Viðskiptalíkan
- Helstu áhættur í starfsemi fjármálafyrirtækja
- Áhrif alþjóðareglna og alþjóðlegs samstarfs á starfsemi fjármálafyrirtækja
- Hlutverk, ábyrgð og starfsemi Fjármálaeftirlitsins

2. Stjórn, stjórnarhættir og ábyrgð stjórnar

- Stjórnskipulag fjármálafyrirtækis
- Hæfisskilyrði stjórnarmanna fjármálafyrirtækis
- Hlutverk og ábyrgð stjórnarmanns
- Helstu verkefni og skyldur stjórnar fjármálafyrirtækis
- Starfsreglur stjórnar
- Helstu stefnur í starfsemi fjármálafyrirtækis
- Sjálfstæði í störfum
- Undirnefndir stjórnar (hlutverk, ábyrgð og helstu verkefni)

3. Innra eftirliti

- Innra eftirlit fjármálafyrirtækja
- Hlutverk stjórnar í fyrirtækja- og áhættumenningu
- Þrjár varnarlínur innra eftirlits
- Hlutverk og ábyrgð innri endurskoðunar
- Hlutverk stjórnar í áhættustýringu
- Hlutverk og ábyrgð starfssviðs áhættustýringar
- Hlutverk regluvörslu

4. Reikningsskil og endurskoðun

- Rammi fyrir gerð og framsetningu reikningsskila
- Lög og reglur sem tengjast ársreikningum fjármálafyrirtækja
- Helstu alþjóðlegir reikningsskilastaðlar sem tengjast reikningsskilum fjármálafyrirtækja
- Helstu aðferðir við mat eigna og helstu álitamál sem geta komið upp
- Ábyrgð og eftirlit með reikningsskilum og endurskoðun
- Hlutverk ytri endurskoðanda
- Hlutverk endurskoðunarnefndar

5. Sjálfstæði, dómgreind og viðhorf

- Sjálfstæði stjórnarmanna
  - Óhæði
  - Sjálfstæði í hugsun

- Ákvörðunartaka
  - Háttsemi og heilindi
  - Hagsmunaárekstrar
  - Hagsmunatengsl og vanhæfi
  - Hæfni til að gegna starfi stjórnarmanns
  - Samfélagsleg ábyrgð og umboðsskylda

II. Dæmi um viðtalsþætti vegna mats á hæfi framkvæmdastjóra í fjármálafyrirtækjum

1. Fjármálamarkaður

- Helstu réttarheimildir sem gilda um starfsemi fjármálafyrirtækja
- Sérstaða fjármálafyrirtækja
- Könnunar og matsferli fjármálafyrirtækja
- Þekking á starfsemi þess félags sem viðtal snýr að
- Viðskiptalíkan
- Helstu áhættur í starfsemi fjármálafyrirtækja
- Áhrif alþjóðareglna og alþjóðlegs samstarfs á starfsemi fjármálafyrirtækja
- Hlutverk, ábyrgð og starfsemi Fjármálaeftirlitsins

2. Stjórn, stjórnarhættir og ábyrgð stjórnar

- Stjórnskipulag fjármálafyrirtækis
- Hæfisskilyrði stjórnarmanna og framkvæmdastjóra fjármálafyrirtækis
- Hlutverk og ábyrgð stjórnarmanna
- Hlutverk og ábyrgð framkvæmdastjóra
- Helstu verkefni og skyldur framkvæmdastjóra
- Helstu stefnur í starfsemi fjármálafyrirtækis
- Sjálfstæði í störfum

3. Innra eftirliti

- Innra eftirlit fjármálafyrirtækja
- Hlutverk framkvæmdastjóra í fyrirtækja- og áhættumeningu
- Þrjár varnarlínur innra eftirlits
- Hlutverk og ábyrgð innri endurskoðunar
- Hlutverk framkvæmdastjóra í áhættustýringu
- Hlutverk og ábyrgð starfssviðs áhættustýringar
- Hlutverk regluvörslu

4. Reikningsskil og endurskoðun

- Rammi fyrir gerð og framsetningu reikningsskila
- Lög og reglur sem tengjast ársreikningum fjármálafyrirtækja
- Helstu alþjóðlegir reikningsskilastaðlar sem tengjast reikningsskilum fjármálafyrirtækja
- Helstu aðferðir við mat eigna og helstu álitamál sem geta komið upp
- Ábyrgð og eftirlit með reikningsskilum og endurskoðun
- Hlutverk ytri endurskoðanda
- Hlutverk endurskoðunarnefndar

5. Sjálfstæði, dómgreind og viðhorf

- Háttsemi og heilindi
- Hagsmunaárekstrar
- Hagsmunatengsl og vanhæfi
- Hæfni til að gegna starfi framkvæmdastjóra

- Samfélagsleg ábyrgð

VIÐAUKI I

Leslisti

- Lög nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki
  - Reglugerð nr. 50/2019, um endurbótaáætlanir lánastofnana og verðbréfafyrirtækja
  - Reglugerð nr. 233/2017, um varfærniskröfur vegna starfsemi fjármálafyrirtækja
  - Reglur nr. 1001/2018, um eðlilega og heilbrigða viðskiptahætti fjármálafyrirtækja, greiðslustofnana og rafeyrisfyrirtækja
  - Reglur nr. 247/2017, um fyrirgreiðslur fjármálafyrirtækis til venslaðra aðila
  - Reglur nr. 150/2017, um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna fjármálafyrirtækja
  - Reglur nr. 388/2016, um kaupaukakerfi samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki
  - Reglur nr. 102/2004, um reikningsskil verðbréfafyrirtækja og verðbréfamiðlana
  - Reglur nr. 934/2003, um reikningsskil lánastofnana
  - Reglur nr. 532/2003, um endurskoðun fjármálafyrirtækja
  - Viðmiðunarreglur um innri stjórnarhætti fjármálafyrirtækja
  - Viðmiðunarreglur um mat á hæfi stjórnar, framkvæmdastjóra og lykilstarfsmanna fjármálafyrirtækja
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2010, um efni reglna skv. 2. mgr. 54. gr. laga nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki
  - Viðmið FME 1/2019 – Almenn viðmið og aðferðafræði vegna könnunar- og matsferlis hjá fjármálafyrirtækjum
- Lög nr. 140/2018, um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
- Lög nr. 108/2007, um verðbréfaviðskipti
  - Reglugerð nr. 995/2007, um fjárfestavernd og viðskipti fjármálafyrirtækja
  - Reglugerð nr. 630/2005, um innherjaupplýsingar og markaðssvik
  - Reglur nr. 1050/2012, um meðferð innherjaupplýsinga og viðskipti innherja
- Lög nr. 3/2006, um ársreikninga
  - Viðeigandi alþjóðlegir reikningsskilastaðlar
- Lög nr. 87/1998, um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi
- Lög nr. 2/1995, um hlutafélög

Ítarefni

- Reglugerðir, reglur, viðmiðunarreglur og leiðbeinandi tilmæli er fylgja eftirfarandi lagabálkum:
- Lög nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki
  - Reglugerð nr. 1030/2014, um starfsemi innlendra fjármálafyrirtækja í öðru ríki innan evrópska efnahagssvæðisins
  - Reglugerð nr. 920/2013, um lánsþæfis- og greiðslumat
  - Reglur nr. 130/2019, um tæknilega staðla varðandi tilkynningar lánastofnana um starfsemi yfir landamæri
  - Reglur nr. 963/2017, um tæknilega staðla um vörpun lánsþæfismats við útreikning á eiginfjárkröfum á grundvelli staðalaðferðar og vegna verðbréfunar
  - Reglur nr. 962/2017, um tæknilega staðla vegna innri aðferða við útreikning á eiginfjárkröfum fjármálafyrirtækja
  - Reglur nr. 961/2017, um tæknilega staðla vegna markaðsáhhættu
  - Reglur nr. 960/2017, um tæknilega staðla varðandi yfirfærða útlánaáhhættu vegna verðbréfunar
  - Reglur nr. 959/2017, um útreikning á vogunarhlutfalli fjármálafyrirtækja
  - Reglur nr. 509/2017, um tæknilega staðla vegna stórra áhættuskuldbindinga
  - Reglur nr. 508/2017, um tæknilega staðla vegna útlánaáhhættu
  - Reglur nr. 507/2017, um tæknilega staðla vegna eiginfjárgrunns
  - Reglur nr. 506/2017, um tæknilega staðla varðandi upplýsingaskyldu fjármálafyrirtækja
  - Reglur nr. 505/2017, um tæknilega staðla vegna gagnaskila fjármálafyrirtækja
  - Reglur nr. 1270/2015, um hámarksútgreiðslufjárhæð og takmarkanir á útgreiðslum fjármálafyrirtækja vegna eiginfjárauka
  - Reglur nr. 165/2014, um viðbótareftirlit með fjármálasamsteypum
  - Reglur nr. 530/2004, um viðmið við mat Fjármálaeftirlitsins á áhættu fjármálafyrirtækja og ákvörðun um eiginfjárhlutfall umfram lögbundið lágmark
  - Sameiginlegar viðmiðunarreglur ESAs varðandi ráðstafanir sem greiðsluþjónustuveitendur ættu að grípa til vegna upplýsinga sem vantar eða ófullkominna upplýsinga
  - Viðmiðunarreglur EBA um lánsþæfis- og greiðslumat
  - Viðmiðunarreglur EBA um vanskil og nauðungarsölu
  - Viðmiðunarreglur EBA um eftirlit með vörubrúun og vörustjórnun er varða smásölu á fjármálamarkaði
  - Viðmiðunarreglur um virka eignarhluti á fjármálamarkaði
  - Tilmæli varðandi útivistun til þjónustuveitenda vegna skýjalausna
  - Viðmiðunarreglur EBA varðandi áhættu vegna upplýsinga- og samskiptatækni
  - Viðmiðunarreglur EBA varðandi öryggi netgreiðslna
  - Viðmiðunarreglur EBA um birtingu upplýsinga um kvaðabundnar og kvaðalausar eignir
  - Viðmiðunarreglur EBA um tíðni upplýsingagjafar og mat á undanþágum frá gagnsæiskröfum vegna mikilvægis, viðskiptaleyndar og trúnaðarupplýsinga
  - Viðmiðunarreglur EBA um takmörkun á áhættuskuldbindingum til fyrirtækja sem teljast til skuggabanka
  - Viðmiðunarreglur EBA um skilgreiningu á vanefndum

- Viðmiðunarreglur EBA um leiðréttingar á aðlöguðum binditíma vegna skuldabréfa
- Viðmiðunarreglur EBA um gagnsæiskröfur vegna VIII. hluta reglugerðar (ESB) nr. 575/2013
- Viðmiðunarreglur EBA um framkvæmd áhættustýringar vegna útlánaáhættu og reikningsskil fyrir vænt tap af útlánastarfsemi
- Viðmiðunarreglur ESMA vegna undanþágu viðskiptavaka og aðila á frummarkaði á grundvelli reglugerðar ESB nr. 236/2012 um skortsölu og tiltekna þætti skuldatrygginga
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 2/2015, um bestu framkvæmd við gerð og form álagsprófa fjármálafyrirtækja
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2014, um mat á tengslum aðila vegna reglna um stórar áhættuskuldbindingar.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 2/2011, um undanþágu frá starfrækslu innri endurskoðunardeildar hjá fjármálafyrirtækjum
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 2/2010 um bestu framkvæmd við lausafjárstýringu fjármálafyrirtækja
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 3/2008, um störf endurskoðunardeildar fjármálafyrirtækja
- Lög nr. 140/2018, um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
  - Reglugerð nr. 745/2019, um áreiðanleikakönnun vegna aðgerða gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
  - Reglugerð nr. 545/2019, um áhættumat vegna peningabættis og fjármögnunar hryðjuverka
  - Reglugerð nr. 71/2019, um áhættusöm þriðju lönd vegna aðgerða gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
  - Reglugerð nr. 70/2019, um upplýsingar sem fylgja skulu við millifærslu fjármuna vegna aðgerða gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
  - Reglugerð nr. 175/2016, um meðhöndlun tilkynningar um ætlað peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka
  - Reglugerð nr. 811/2008, um einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla með tilliti til aðgerða gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
  - Viðmiðunarreglur EBA, ESMA og EIOPA um einfaldaða og aukna áreiðanleikakönnun og þætti sem lána- og fjármálastofnanir skulu líta til við mat á hættu á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka í tengslum við einstaka viðskiptasambönd og einstök viðskipti
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 5/2014, um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
- Lög nr. 61/2017, um viðbótareftirlit með fjármálasamsteypum
- Lög nr. 55/2017, um skortsölu og skuldatryggingar
- Lög nr. 50/2017, um lánshæfismatsfyrirtæki
- Lög nr. 24/2017, um evrópskt eftirlitskerfi á fjármáلامarkaði
- Lög nr. 118/2016, um fasteignalán til neytenda
  - Reglugerð nr. 270/2017, um fasteignalán til neytenda
  - Reglur nr. 666/2017, um hámark veðsetningarhlutfalls fasteignalána til neytenda
- Lög nr. 78/2014, um greiðslur yfir landamæri í evrum

- Lög nr. 66/2014, um fjármálastöðugleikaráð
- Lög nr. 17/2013, um útgáfu og meðferð rafeyris
- Lög nr. 120/2011, um greiðsluþjónustu
- Lög nr. 79/2008, um endurskoðendur
- Lög nr. 11/2008, um sértryggð skuldabréf
  - Reglur nr. 528/2008, um sértryggð skuldabréf
- Lög nr. 110/2008, um starfsemi kauphalla
- Lög nr. 108/2007, um verðbréfavíðskipti
  - Reglugerð nr. 706/2008, um safnskráningu og varðveislu fjármálagerninga á safnreikningi
  - Reglugerð nr. 191/2008, um tilkynningar um víðskipti samkvæmt 30. gr. laga nr. 108/2007, um verðbréfavíðskipti
  - Reglugerð nr. 994/2007, um innleiðingu reglugerðar framkvæmdastjórnarinnar (EB) nr. 1287/2006 frá 10 ágúst 2006 um framkvæmd tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2004/39/EB að því er varðar skyldur fjármálafyrirtækja varðandi skýrsluhald, tilkynningar um víðskipti, gagnsæi á markaði, töku fjármálagerninga til víðskipta og hugtök sem eru skilgreind að því er varðar þá tilskipun
  - Reglur nr. 1013/2007, um opinbera fjárfestingarráðgjöf
  - Viðmiðunarreglur ESMA vegna undanþágu víðskiptavaka og aðila á frummarkaði á grundvelli reglugerðar ESB nr. 236/2012 um skortsölu og tiltekna þætti skuldatrygginga
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 4/2014 um aðskilnað starfssviða
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 2/2012 um framkvæmd reglna nr. 1050/2012, um meðferð innherjaupplýsinga og víðskipti innherja
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 5/2011, um stöðu og verksvið regluvörslu fjármálafyrirtækja
- Lög nr. 33/2005, um fjarsölu á fjármálaþjónustu
- Lög nr. 99/1999, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi
  - Gjaldskrá Fjármálaeftirlitsins nr. 924/2017
- Lög nr. 98/1999, um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta
  - Reglugerð um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta
- Lög nr. 87/1998, um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi
  - Reglugerð nr. 397/2010, um beitingu dagsekta og févítis í opinberu eftirliti með fjármálastarfsemi
  - Reglugerð nr. 562/2001, um samráðsnefnd eftirlitsskyldra aðila
  - Reglur nr. 326/2019, um heimild Fjármálaeftirlitsins til að ljúka máli með sátt
  - Reglur nr. 924/2017, um gjaldskrá Fjármálaeftirlitsins
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2019, vegna áhættu við rekstur upplýsingakerfa eftirlitsskyldra aðila
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 4/2015, um samskipti Fjármálaeftirlitsins og ytri endurskoðenda eftirlitsskyldra aðila sem jafnframt eru einingar tengdar almannahagsmunum
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 6/2014, um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum
  - Leiðbeinandi tilmæli nr. 3/2010 um hæfi lykilstarfsmanna
- Stjórnsýslulög nr. 37/1993

FJÁRMÁLAEFTIRLITIÐ
THE FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY, ICELAND

- Spurt og svarað/túlkunar á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins
- Siðfræði og samfélagsábyrgð eftir Øyvind Kvalnes